

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

• Ogólne wymogi wszczęcia postępowania egzekucyjnego

Wymogi formalne obejmują:

- Tytuł egzekucyjny
- Klauzulę wykonalności
- Doręczenie
- Wniosek

Wymogi powyższe obowiązują w stosunku do wszystkich rodzajów egzekucji. Wymóg złożenia wniosku ma na celu zapewnienie, iż postępowanie egzekucyjne nie zostanie wszczęte z urzędu (z wyjątkiem egzekucji na podstawie oświadczenia woli dłużnika zgodnie z art. 894 Kodeksu postępowania cywilnego [Zivilprozessordnung - ZPO]).

1. TYTUŁ EGZEKUCYJNY

Tytułem egzekucyjnym jest wyrok sądu (nakazujący zapłatę lub określone zachowanie). Aby wywiązać się ze swojego zobowiązania, dłużnik musi postępować zgodnie ze wskazówkami zawartymi w wyroku. Tytuł egzekucyjny, jak wspomniano powyżej, stanowi jedną z podstaw wszczęcia postępowania egzekucyjnego, musi również spełniać wymogi dotyczące treści. Powstaje pytanie, które dokumenty mogą być uznane za tytuły egzekucyjne.

RODZAJE TYTUŁÓW EGZEKUCYJNYCH

Jeden z najważniejszych rodzajów tytułów egzekucyjnych stanowią prawomocne wyroki sądu, o których mowa w art. 704 ZPO. „Egzekucja odbywa się na podstawie prawomocnych wyroków, które są prawnie wiążące lub zostały uznane za natychmiast wykonalne”. Zasady egzekwowania wyroków zostały określone w art. 704-793.

Z kolei w art. 794 wymieniono dodatkowe rodzaje tytułów egzekucyjnych, podlegające szeregowi szczególnych zasad (art. 795 - zastosowanie postanowień ogólnych do innych tytułów egzekucyjnych).

Art. 794 Dodatkowe tytuły egzekucyjne „(1) Dodatkowo, egzekucja może być prowadzona na podstawie:

1. ugody zawartej przed sądem niemieckim lub trybunałem arbitrażowym ustanowionym lub zatwierdzonym przez ministerstwo sprawiedliwości danego kraju związkowego [Landesjustizverwaltung], rozstrzygającej co do całości lub części przedmiotu sporu, a także ugody zarejestrowanej zgodnie z art. 118 ust. 1 pkt. 3 lub art. 492 ust. 3.
2. postanowień zasądzających koszty postępowania;

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

- 2a. (pominięty),
 - 2b. (pominięty),
 - 3. orzeczeń, od których przysługuje środek odwoławczy,
 - 3a. (pominięty),
 - 4. nakazu zapłaty,
 - 4a. postanowienia w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności orzeczeniu sądu arbitrażowego, w zakresie w jakim postanowienie to jest skuteczne lub zostało uznane za natychmiast wykonalne;
 - 4b. postanowień wydanych na podstawie art. 796b lub art. 796c;
 - 5. dokumentów zarejestrowanych przez niemiecki sąd lub notariusza w zakresie kompetencji tych organów i na wskazanym formularzu, w części dotyczącej roszczenia, które może być przedmiotem ugody, a które nie ma na celu stwierdzenia oświadczenia woli i nie dotyczy najmu powierzchni mieszkalnych, a dłużnik poddał się w tym dokumencie egzekucji z tytułu określonego w nim roszczenia;
 - 6. europejskich nakazów zapłaty uznanych za wykonalne.
- (2) O ile jest to niezbędne do zobowiązania danej strony do poddania się egzekucji zgodnie z postanowieniami art. 737, 743, 745 ust. 2 i 748 ust. 2, wyrok ulega zmianie w ten sposób, że strona ta poddaje się natychmiastowej egzekucji z rzeczy, którymi dysponuje zgodnie z dokumentem wyszczególnionym w ust. 1, pkt. 5 powyżej.”

W klauzulę wykonalności mogą być zaopatrzone także inne tytuły egzekucyjne, niż te wymienione w art. 704 i 794. Przykładowo, art. 801 zezwala na prowadzenie egzekucji sądowej w poszczególnych krajach związkowych na podstawie innych tytułów niż wymienione w art. 704 i 794.

§ 704

Jak stwierdzono powyżej, podstawą egzekucji jest najczęściej wyrok sądu. Ustawa stanowi, iż egzekucja następuje na podstawie skutecznego lub podlegającego natychmiastowemu wykonaniu wyroku (art. 300 lub art. 704 ZPO). Ponadto ustawa zrównuje z prawomocnymi wyrokami niektóre orzeczenia dotyczące egzekucji. Przykładem są wyroki warunkowe, które zgodnie z art. 599 ust. 3 uważane są za wyroki prawomocne dla celów egzekucji.

Art. 704 rozróżnia wyrok prawomocny oraz podlegający natychmiastowemu wykonaniu. Wyrokiem prawomocnym (art. 705) jest orzeczenie, od którego nie przysługują już żadne środki odwoławcze, tj. gdy upłynął termin na wniesienie apelacji (art. 19 ustawy wprowadzającej kodeks postępowania cywilnego - EGZPO) lub gdy dłużnik zrzekł się prawa do apelacji. Pracownik sekretariatu sądu potwierdza na wniosek prawomocność wyroku zgodnie z art. 706 ZPO, np. opatrując go klauzulą „wyrok jest prawomocny”.

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

Do momentu uprawomocnienia się wyrok może być zaopatrzony w klauzulę natychmiastowej wykonalności (art. 708-720 ZPO).

Wyrok prawomocny podlega wykonaniu po jego wydaniu lub po upływie terminu na wniesienie apelacji. Egzekucja może zostać wszczęta również na podstawie wyroku podlegającego natychmiastowej wykonalności, w sytuacji, gdy został on wydany, ale podlega jeszcze zaskarżeniu. Takie rozwiązanie przyspiesza postępowanie. Jednakże dłużnikowi przysługują wszystkie środki prawne zmierzające do uzyskania wyroku dla niego korzystniejszego. W związku z powyższym dłużnik powinien skorzystać z terminu do wniesienia apelacji, gdyż zgodnie z art. 717, wyrok, któremu nadano klauzulę natychmiastowej wykonalności, może zostać uchylony lub zmieniony. W konsekwencji wierzyciel korzysta z natychmiastowej wykonalności na własne ryzyko, ponieważ w razie umorzenia egzekucji ponosi odpowiedzialność za wyrządzoną dłużnikowi szkodę.

Art. 708 i 709 stanowią, iż wszystkie prawomocne wyroki w nich wymienione są zaopatrywane w klauzulę natychmiastowej wykonalności. Art. 708 wyszczególnia wyroki podlegające natychmiastowemu wykonaniu bez konieczności wnoszenia zabezpieczenia, natomiast wyroki wymienione w treści art. 709 wymagają do zaopatrzenia w klauzulę wniesienia przez wierzyciela zabezpieczenia.

§ 794

W art. 794 ust. 1 zdefiniowano dodatkowe tytuły egzekucyjne. Najważniejsze z nich to:

- Ugoda sądowa (pkt. 1)
- Dokument zawierający klauzulę o poddaniu się egzekucji (pkt. 5)
- Ugoda adwokacka (pkt. 4b)

► Ugoda między stronami / ugoda sądowa (pkt. 1)

Ugoda sądowa różni się od cofnięcia pozwu wskazanego w art. 269. Cofnięcie pozwu kończy postępowanie w sprawie, nawet jeśli strony nie doszły do porozumienia. Ugoda sądowa nie stoi na przeszkodzie kontynuowaniu postępowania, pomimo iż strony doszły do porozumienia (np. gdy jedna ze stron potrzebuje wydania wyroku w sprawie).

► Dokument zawierający klauzulę o poddaniu się egzekucji (nr 5)

W tym przypadku sąd lub notariusz ma obowiązek interweniować tak, aby umowa zawarta między stronami mogła uzyskać status tytułu wykonawczego.

Dokument taki można następnie przekształcić w tytuł egzekucyjny zgodnie z zasadami określonymi w art. 797 (Zasady postępowania z dokumentami zawierającymi klauzulę o poddaniu się egzekucji).

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

► Uгода adwokacka (pkt. 4b)

Uгода adwokacka, zawarta bez wszczynania postępowania sądowego, może być zaopatrzona w klauzulę wykonalności. Jest to ugoda pozasądowa.

Art. 796a wymienia przesłanki niezbędne do uznania ugody adwokackiej za wykonalną: „(1) Ugoda zawarta przez adwokatów w imieniu i z upoważnienia reprezentowanych przez nich stron jest uważana za wykonalną na wniosek jednej ze stron, o ile w ugodzie dłużnik poddał się rygorowi natychmiastowej egzekucji, przy czym we wniosku należy wskazać datę, w której ugoda została przedstawiona sądowi rejonowemu (Amtsgericht), będącemu również sądem właściwości ogólnej wobec jednej ze stron w momencie zawierania ugody”.

Art. 796c Klauzula wykonalności nadawana przez notariusza: „(1) Ponadto za zgodą stron notariusz prowadzący kancelarię w okręgu właściwego sądu, o którym mowa w art. 796a ust. 1, może podjąć się przechowania ugody i zaopatrzenia ją w klauzulę wykonalności. Art. 796a i 796c stosuje się odpowiednio(...)”.

Art. 796a i 796c wyraźnie stanowią, iż ugoda adwokacka musi zostać przedstawiona lub złożona do depozytu sądu (art. 796a) lub notariusza (art. 796c) zanim zostanie zaopatrzona w klauzulę wykonalności.

Wniosek o nadanie ugodzie klauzuli wykonalności należy złożyć do sądu procesowego (art. 796b), jest to szybszy sposób uzyskania tytułu w porównaniu z uzyskaniem prawomocnego wyroku sądu.

Inne tytuły wymienione w art. 794 to:

- postanowienia zasądzające koszty postępowania (pkt. 2)
- orzeczenia, od których przysługuje odwołanie (pkt. 3)
- nakazy zapłaty (nr 4)
- postanowienia nadające wykonalność orzeczeniom sądów arbitrażowych (nr 4a)
- Europejskie nakazy zapłaty (nr 6)

Inne tytuły

Podstawą wydania tytułów wykonawczych mogą być przepisy inne niż Kodeks postępowania cywilnego (ZPO), na przykład:

- orzeczenie przybijające ofertę złożoną w trakcie przymusowej licytacji nieruchomości (art. 93 ustawy o sprzedaży przymusowej i zarządzie przymusowym - ZVG)
- wpis do rejestru upadłości (art. 201 ust. 2 ustawy upadłościowej - InsO)

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

TREŚĆ TYTUŁU EGZEKUCYJNEGO

► Wykonalność – Zasada określoności prawa [Bestimmtheitsgebot]

W tytule należy wymienić kwalifikujące się do wykonania świadczenie dłużnika. świadczenie to musi zostać zdefiniowane wyraźnie i nie może być niejasne ani dwuznaczne.

Zasada określoności prawa zakłada ogólnie, iż zarzut każdorazowego naruszenia praw obywatelskich musi znajdować swoje oparcie w konkretnym przepisie prawa (podstawa konstytucyjna). Dlatego też wszelkie niejasności w tytule podlegają interpretacji organów egzekucyjnych. Interpretacja ta dotyczy jednak wyłącznie treści tytułu.

Tytuł musi wskazywać wierzyciela i dłużnika z imienia i nazwiska. Zgodnie z art. 727 można wystawić odpis orzeczenia na rzecz następcy prawnego wierzyciela lub przeciwko następcy prawnemu dłużnika, o ile kwestia następstwa prawnego lub stosunku własności nie budzi wątpliwości sądu.

► Dodatkowe wymagania

Powyższe wymagania określoności dotyczą wszystkich tytułów. Dodatkowo w art. 735-749 zawarto zasady dotyczące treści tytułu w wypadkach szczególnych.

2. KLAUZULA WYKONALNOŚCI

Postępowanie w sprawie nadania klauzuli wykonalności ma na celu rzeczywiste wszczęcie egzekucji. Zgodnie z art. 724 egzekucja jest wszczynana „na podstawie odpisu wyroku zaopatrzonego w klauzulę wykonalności”. Klauzula ta nie jest nadawana z urzędu lecz na wniosek. Stąd też wierzyciel musi złożyć do sądu procesowego wniosek o nadanie klauzuli.

Organ egzekucyjny sprawdza jedynie czy zostały spełnione wymogi formalne a nie ważność tytułu egzekucyjnego. Organ egzekucyjny nie jest uprawniony do ingerowania w istotę sprawy, gdyż postępowanie rozpoznawcze zostało już zakończone. Nie ma on również obowiązku sprawdzania czy i w jakich okolicznościach doszło do wystawienia tytułu. Musi jednak mieć pewność, że tytuł istnieje i może on być podstawą wszczęcia egzekucji. Klauzula wykonalności stanowi rozwiązanie tego problemu, pozwala bowiem ustalić sądowi czy istnieje formalnie ważny tytuł egzekucyjny, czy kwalifikuje się on do wykonania, czy zasądza wykonalne roszczenie oraz czy zachodzi tożsamość stron.

Zgodnie z art. 725 klauzula wykonalności ma treść następującą: „Powyższy odpis wydaje się itd. (imię i nazwisko strony) dla celów egzekucji”.

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

Należy tu rozróżnić klauzulę zwykłą i kwalifikowaną (zmieniającą lub przenoszącą tytuł).

KLAUZULA ZWYKŁA

W tym przypadku klauzula zaświadcza, że tytuł podlega wykonaniu. Stąd też klauzula stanowi oficjalne poświadczenie wykonalności.

Kończy ona postępowanie rozpoznawcze i wszczyna egzekucję.

Postępowanie w sprawie nadania klauzuli wykonalności reguluje art. 724. Zgodnie z nim przed nadaniem klauzuli sprawdza się następujące kwestie:

- Wniosek wierzyciela
- Posiadanie przez niego aktualnego tytułu egzekucyjnego
- Możliwość wykonania tytułu (wyrok prawomocny lub natychmiast wykonalny)
- Tytuł nie może być tytułem warunkowym (art. 726) , podlega egzekucji wyłącznie na rzecz i przeciwko osobom w nim wskazanym (art. 727).

Za nadanie klauzuli odpowiedzialny jest pracownik sekretariatu sądu.

SPECJALNE FORMY KLAUZULI

W art. 726-729 określono specjalne formy klauzuli, tj. klauzulę wykonalności zmieniającą lub przenoszącą tytuł wykonawczy.

Za nadanie klauzuli zmieniającej lub przenoszącej tytuł wykonawczy odpowiada referendarz sądowy (Rechtspfleger) zgodnie z art. 20 ust. 12 ustawy o referendarzach sądowych (RPfLG).

► Klauzula wykonalności zmieniająca tytuł wykonawczy

Ten rodzaj klauzuli uregulowano w art. 726, zgodnie z którym klauzula zmieniająca tytuł jest wymagana, gdy obowiązek dłużnika jest wyraźnie oznaczony w treści tytułu, jednakże jego wykonanie uzależnione jest od potwierdzenia przez wierzyciela faktu od niego zależnego.

Wymagania dotyczące nadania klauzuli wykonalności zmieniającej tytuł wykonawczy:

- Egzekucja uzależniona jest od wystąpienia określonego faktu.
- Obowiązek udowodnienia tego faktu spoczywa na wierzycielu.
- Dowód zawarty jest w dokumencie urzędowym lub dokumencie urzędowo poświadczonym.

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

► Klauzula wykonalności przenosząca tytuł wykonawczy

Zgodnie z art. 727-729 istnieje wymóg klauzuli przenoszącej tytuł wykonawczy w sytuacji, gdy egzekucja prowadzona jest na rzecz następcy prawnego wierzyciela lub przeciwko następcy prawnemu dłużnika.

W takich przypadkach w miejsce jednej osoby wstępuje inna, dzięki czemu nie zachodzi potrzeba prowadzenia nowego postępowania. Zgodnie z art. 750 ust. 1 sam fakt sukcesji skutkuje koniecznością wszczęcia nowego procesu, gdyż tytuł egzekucyjny musi wskazywać tożsamość stron uczestniczących w egzekucji. Okoliczność taka nie występuje w sytuacji, gdy w miejsce dotychczasowych stron postępowania wstępują inne osoby. Art. 750 wymienia przesłanki umożliwiające wszczęcie egzekucji „(1) Egzekucja może zostać wszczęta wyłącznie, gdy osoby, na rzecz których i przeciwko którym jest prowadzona, są wskazane w wyroku lub dołączonej do niego klauzuli wykonalności (...)”.

Klauzula	Osoba odpowiedzialna za jej nadanie
Klauzula zwykła	Pracownik sekretariatu sądu procesowego (art. 724)
Klauzula zmieniająca lub przenosząca tytuł	Referendarz sądu procesowego (art. 20 ust. 12 ustawy o referendarzach [RPfIG])
Dokument zawierający klauzulę o poddaniu się egzekucji	Przechowujący go notariusz (art. 794 ust. 1 pkt 5)

3. CECHY SZCZEGÓLNE DORĘCZENIA

Art. 166: „(1) Doręczenie jest zawiadomieniem osoby o istnieniu dokumentu dokonany w formie określonej w niniejszym tytule”.

Doręczenie stanowi formalny sposób zawiadomienia jego adresata o pisemnych oświadczeniach i decyzjach.

Adresatowi doręczanego dokumentu należy umożliwić zapoznanie się z jego treścią.

Ponadto należy udokumentować fakt, sposób i datę doręczenia (lub umożliwienia adresatowi zapoznania się z dokumentem).

Art. 166 i nast. regulują szczegółowo sposób doręczenia, natomiast art. 750 (przesłanki umożliwiające wszczęcie i prowadzenie egzekucji) zawiera dodatkowe postanowienia, w myśl których doręczenie, podobnie jak wskazanie wierzyciela i dłużnika, jest podstawowym warunkiem wszczęcia egzekucji.

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

Ustawa pozwala na dokonanie doręczenia bezpośrednio poprzedzającego egzekucję. Wyjątek stanowi art. 720a i zabezpieczenie roszczenia (zgodnie z art. 750 ust. 3). Zgodnie z tym artykułem, egzekucja może zostać wszczęta „po upływie 14 dni od daty doręczenia wyroku zaopatrzonego w klauzulę wykonalności”.

Doręczenie może nastąpić z urzędu (art. 166-190 ZPO) lub „na wniosek stron” (art. 191-195 ZPO).

4. WNIOSEK

Art. 753 „(1) W zakresie, w jakim sąd nie wskazał organu prowadzącego egzekucję, prowadzona jest ona na rzecz wierzyciela przez komornika.

(2) Wierzyciel może zwrócić się o pomoc do sądu w związku z wydanym tytułem wykonawczym. Działanie komornika z upoważnienia sądu wywiera skutki takie, jak gdyby upoważnienia udzielił wierzyciel.

(3) Federalne Ministerstwo Sprawiedliwości [Bundesministerium der Justiz] posiada legitymację do określenia, za zgodą Rady Federalnej i w drodze aktu ustawodawczego, obowiązkowych form upoważnienia, o którym mowa w ust. 2. Dla upoważnień składanych drogą elektroniczną może zostać określona forma szczególna”.

Wierzyciel może swobodnie decydować o tym, czy i kiedy chce egzekwować przysługujące mu roszczenie stwierdzone tytułem wykonawczym. Jest on gestorem postępowania egzekucyjnego: decyduje o chwili jego wszczęcia, sposobie egzekucji i jej zakresie. Egzekucja nie następuje zatem z urzędu. Postępowanie egzekucyjne jest uznane za wszczęte z chwilą złożenia przez wierzyciela wniosku (oświadczenia woli).

Wniosek egzekucyjny może zostać złożony na piśmie lub ustnie. Jeśli organem właściwym jest sąd (sąd egzekucyjny lub urząd ksiąg wieczystych), wniosek należy złożyć w sądzie na piśmie lub ustnie do protokołu (art. 496 ZPO).

• Środki ochrony tymczasowej

Roszczenie będące przedmiotem rozprawy można zabezpieczyć na podstawie nakazu zabezpieczenia majątku lub postanowienia tymczasowego aż do momentu wydania wyroku (art. 916-945 ZPO). We wszystkich wypadkach wierzyciel musi wykazać istnienie dwóch istotnych elementów ochrony tymczasowej: **roszczenia i powodu** (art. 920 ZPO). Wszczęcie postępowania przewidzianego w w/w artykułach jest krokiem koniecznym do zabezpieczenia takiego roszczenia.

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

Zabezpieczenie majątku (art. 933-934 ZPO) umożliwia powstrzymanie dłużnika przed rozporządzeniem tym majątkiem z pokrzywdzeniem wierzyciela. Postępowanie w sprawie zabezpieczenia majątku ma na celu zabezpieczenie roszczeń o zapłatę, postanowienie tymczasowe zaś jest podstawą zabezpieczenia roszczenia niepieniężnego.

Odpowiedzialność odszkodowawcza (art. 945 ZPO) ma zastosowanie zarówno w przypadku zabezpieczenia majątku jak i postanowienia tymczasowego: „Gdy okaże się, że nakaz zabezpieczenia majątku lub postanowienie tymczasowe były od początku bezpodstawne lub gdy zostaną one uchylone na podstawie art. 926 ust. 2 lub art. 942 ust. 3, strona która uzyskała nakaz będzie zobowiązana do pokrycia szkody wyrządzonej stronie przeciwnej wykonaniem tego środka bądź do zwrotu zabezpieczenia wniesionego w celu uniknięcia egzekucji lub spowodowania uchylecia nakazu”.

Zgodnie z art. 717 ust. 2, egzekucja prowadzona jest zawsze na ryzyko wnioskodawcy: „(...) (2) W przypadku uchylecia lub zmiany wyroku uznanego za natychmiast wykonalny powód zobowiązany jest do pokrycia szkody wyrządzonej pozwanemu wykonaniem orzeczenia lub do zwrotu płatności dokonanych w celu uniknięcia egzekucji. Pozwany może wystąpić z roszczeniem odszkodowawczym w ramach trwającego postępowania; w takim przypadku roszczenie to jest zawisłe do momentu zapłaty lub wykonania świadczenia”.

1. ZAJĘCIE RZECZY

POSTĘPOWANIE

Postępowanie w przedmiocie zabezpieczenia majątku jest wszczęte z chwilą złożenia przez wierzyciela wniosku do sądu określonego w art. 919 ZPO: „Do orzekania w przedmiocie zabezpieczenia majątku właściwe są zarówno sąd sprawy jak i sąd rejonowy, w którego okręgu znajduje się rzecz będąca przedmiotem zajęcia lub osoba mająca zostać zatrzymana”.

Zgodnie z art. 920 ZPO, wnioskodawca musi wskazać zarówno powód zabezpieczenia majątku, jak i roszczenie, uprawniając obydwa przed sądem, zanim można będzie uznać wniosek za uzasadniony.

► Roszczenie o zabezpieczenie majątku

Zgodnie z art. 916 ust. 1 ZPO, roszczenie o zabezpieczenie majątku musi mieć podstawę w roszczeniu pieniężnym lub roszczeniu, które można zastąpić roszczeniem pieniężnym.

► Podstawa zabezpieczenia majątku

W związku z tym, że ochrona tymczasowa ma charakter środka nadzwyczajnego, wnioskodawca musi wykazać, że powinna zostać zastosowana niezwłocznie.

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

Co do podstawy zabezpieczenia majątku, ustawa rozróżnia zabezpieczenie rzeczowe (art. 917) i osobiste (art. 918).

Zabezpieczenie rzeczowe (art. 917 ZPO)

W tym przypadku istnieje obawa, że egzekucja wyroku będzie nieskuteczna lub znacznie utrudniona.

Zabezpieczenie osobiste (art. 918 ZPO)

Prewencyjne zatrzymanie dłużnika jest możliwe tylko wówczas, jeśli nie można w inny sposób zapobiec niebezpieczeństwu utrudnienia lub uniemożliwienia przeprowadzenia egzekucji. Zatrzymanie stanowi ograniczenie wolności, dlatego też jest ono dozwolone tylko wtedy, gdy np. istnieje niebezpieczeństwo, że dłużnik uchyli się od wykonania zobowiązania poprzez zmianę miejsca pobytu.

W drugim przypadku należy zauważyć, że w art. 933 mowa jest o „areszcie (...) lub innym ograniczeniu wolności osobistej”. Również z takiego sformułowania wynika, że zabezpieczenie osobiste należy stosować jedynie w najbardziej ekstremalnych przypadkach.

► Postępowanie dotyczące zabezpieczenia majątku

Jak stwierdzono powyżej, zgodnie z art. 920 ust. 1 i 2, wnioskodawca ma obowiązek udowodnić roszczenie i powód zabezpieczenia majątku, uprawdopodobniając obie przesłanki przed sądem, zanim można będzie uznać wniosek za uzasadniony. Postępowanie w sprawie zabezpieczenia majątku jest wszczęte z chwilą złożenia wniosku do właściwego sądu.

Zgodnie z art. 294 wnioskodawca może „korzystać z wszelkich dowodów” w celu wykazania bezsporności roszczenia. Nawet jeśli uprawdopodobnienie roszczenia bądź podstawy zabezpieczenia majątku nie jest możliwe, sąd może wydać postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia uzależniając je od wniesienia depozytu (art. 294).

Sąd może oprzeć swoje rozstrzygnięcie (wydane wskutek złożenia wniosku) na przesłuchaniu stron.

W takim przypadku sąd wydaje prawomocny wyrok. W sytuacji, gdy przesłuchanie nie miało miejsca, sąd wydaje postanowienie, które musi zostać doręczone przeciwnikowi procesowemu (art. 922 ust. 2).

Postanowienie i wyrok nakazujące zabezpieczenie majątku stanowią nakazy zabezpieczenia rzeczy [*Arrestbefehle*] (w odróżnieniu od nakazów aresztowania [*Haftbefehl*]).

Od nakazu zabezpieczenia rzeczy przysługują sądowe środki odwoławcze. Zgodnie z art. 924, na wydane postanowienie przysługuje zażalenie do sądu rejonowego. Zażalenie składa się na piśmie lub ustnie do protokołu. Istnieje również możliwość wniesienia apelacji od wyroku (art. 511).

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

WYKONANIE ZABEZPIECZENIA

Art. 928 „Do wykonania zabezpieczenia majątku stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu egzekucyjnym, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.”

W kolejnych artykułach wymieniono szereg zasad szczególnych (art. 929-934), zgodnie z którymi nakaz zabezpieczenia rzeczy „wymaga zaopatrzenia w klauzulę wykonalności tylko wtedy, gdy postępowanie prowadzone jest na rzecz innego wierzyciela lub przeciwko innemu dłużnikowi niż wymienieni w nakazie” (art. 929 ust. 1). Dodatkowo doręczenie nakazu może nastąpić w ciągu siedmiu dni od daty wszczęcia postępowania (art. 929 ust. 3).

W zależności od rodzaju zajęcia, dla celów zabezpieczenia roszczenia, stosuje się zajęcie ruchomości (art. 930), bądź ustanowienie hipoteki przymusowej (art. 932).

2. POSTANOWIENIE TYMCZASOWE

Podstawą zabezpieczenia roszczenia niepieniężnego jest postanowienie tymczasowe (art. 935-942).

Zgodnie z art. 935 i 940, postanowienie tymczasowe wydawane jest w odniesieniu do określonego roszczenia (art. 935 - postanowienie sądu zabezpieczające majątek) lub spornego stosunku prawnego.

• Egzekucja wynikająca z zaświadczenia europejskiego tytułu egzekucyjnego w przypadku gdy dłużnik ma miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim

Zgodnie z art. 722, wyroki sądów zagranicznych mogą być wykonywane tylko wtedy, gdy ich wykonalność jest stwierdzona orzeczeniem w przedmiocie stwierdzenia ich wykonalności. Procedura ta jest często zmieniana lub upraszczana wskutek dyrektyw i rozporządzeń unijnych bądź umów dwustronnych i wielostronnych.

Roszczenia bezsporne mogą być dochodzone łatwiej dzięki przepisom Rozporządzenia (WE) nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady (zaświadczenia europejskich tytułów egzekucyjnych).

Zaświadczenie europejskiego tytułu egzekucyjnego (wyroki, nakazy zapłaty, tytuły egzekucyjne, postanowienia sądu w przedmiocie kosztów, ugody sądowe i dokumenty urzędowe) wystawiane jest wyłącznie w przypadku roszczeń bezspornych na wniosek złożony do właściwego organu (sądu procesowego w postępowaniu głównym) w Państwie Członkowskim wydania (art. 24 ust. 1 rozporządzenia WE nr 805/2004).

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

Z dniem 21 października 2005 roku Rozporządzenie (WE) Nr 805/2004 z 21 kwietnia 2004 roku stosowane jest we wszystkich państwach członkowskich z wyjątkiem Danii.

Ponieważ rozporządzenie weszło w życie z dniem 21 stycznia 2005 roku, ma ono zastosowanie do orzeczeń wydanych po tym dniu (1 stycznia 2007 roku w przypadku Bułgarii i Rumunii).

Jeśli spełnione są wymogi umożliwiające wydanie europejskiego tytułu egzekucyjnego, wnioskodawca może uzyskać orzeczenie i jego potwierdzenie jako zaświadczenie europejskiego tytułu egzekucyjnego. Można również złożyć wniosek o nadanie mu klauzuli wykonalności w kraju, w którym ma zostać przeprowadzona egzekucja (w sytuacji, gdy orzeczenie zaopatrzone w innym Państwie Członkowskim w zaświadczenie europejskiego tytułu egzekucyjnego powinno być także zaopatrzone w klauzulę wykonalności).

W przypadku istnienia zaświadczenia europejskiego tytułu egzekucyjnego, który podlega natychmiastowemu wykonaniu w Państwie Członkowskim egzekucji nie jest wymagane stwierdzenie wykonalności (art. 5 Rozporządzenia WE Nr 805/2004). Sąd wydaje zaświadczenie europejskiego tytułu egzekucyjnego na standardowym formularzu określonym w Aneksie I (art. 9 Rozporządzenia WE Nr 805/2004).

W Niemczech nie jest wymagana niemiecka lub zagraniczna klauzula wykonalności. Zastępuje ją zaświadczenie (art. 1082 ZPO).

DORĘCZENIE

Art. 13-17 Rozporządzenia regulują doręczanie tytułu egzekucyjnego, którego komornik nie ma obowiązku sprawdzać.

Prawo krajowe danego Państwa Członkowskiego może wymagać doręczenia zaświadczenia tytułu egzekucyjnego za potwierdzeniem odbioru. Jeśli art. 750 ZPO wymaga potwierdzenia doręczenia tytułu egzekucyjnego, należy przedstawić to potwierdzenie, nawet jeśli egzekucja odbywa się na podstawie Rozporządzenia (WE) nr 805/2004.

EGZEKUCJA

W celu wszczęcia egzekucji wierzyciel musi zwrócić się do sądu lub organu egzekwującego europejskie tytuły egzekucyjne w Państwie Członkowskim egzekucji. Organy te zostały wymienione na stronie internetowej Europejskiej Sieci Sądowniczej osobno dla spraw cywilnych i handlowych.

http://ec.europa.eu/civiljustice/enforce_judgement/enforce_judgement_gen_en.htm

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

Zgodnie z art. 20 ust. 2 Rozporządzenia (WE) nr 805/2004 wierzyciel zobowiązany jest przedstawić właściwym organom egzekucyjnym Państwa Członkowskiego egzekucji (patrz wyżej) następujące dokumenty:

- odpis wyroku, dokumentu urzędowego lub ugody sądowej, który spełnia warunki niezbędne dla stwierdzenia jego autentyczności;
- odpis zaświadczenia europejskiego tytułu egzekucyjnego;
- w razie potrzeby tłumaczenie zaświadczenia na język urzędowy Państwa Członkowskiego egzekucji. Tłumaczenie zasadniczo nie jest wymagane, chyba że standardowy formularz zawiera nietypowe dane.

Zalecane jest również przedstawienie właściwemu organowi egzekucyjnemu potwierdzenia doręczenia zaświadczenia dłużnikowi. Nie jest to jednak wymóg zasadniczy (Strasser, Rpfleger 2007, 249 [Judicial Officers 2007, 249]).

Organy egzekucyjne zobowiązane są sprawdzić czy wierzyciel przedstawił dokumenty wymagane do egzekucji.

► Egzekucja wyroku w Niemczech w sytuacji, gdy w stosunku do kraju, w którym został on wydany nie ma zastosowania zasada wzajemności lub wzajemności umownej

Art. 328 ust. 1 pkt. 5 ZPO wyłącza możliwość uznania wyroku wydanego w kraju, z którym Niemcy nie podpisały umowy dwustronnej lub wielostronnej w przedmiocie wzajemnego uznawania i wykonywania wyroków sądowych. Przepis powyższy ma również zastosowanie w przypadkach, w których takie umowy dwustronne lub wielostronne istnieją, na przykład w wyrokach z zakresu prawa spadkowego.

Jeśli istnieje odpowiednia umowa wielostronna, orzeczenie musi zostać zaopatrzone w klauzulę wykonalności (art. 31 Rozporządzenia (WE) nr 44/2001 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych / Konwencji z Lugano 88/592/EWG).

Jeśli istnieje odpowiednia umowa dwustronna, postanowienie uznające orzeczenie sądu zagranicznego uważane jest za tytuł egzekucyjny (por. art. 794 ust. 1 pkt. 4a ZPO) łącznie z wyrokiem uznanym za wykonalny.

Wyrok sądu Państwa Członkowskiego wydany na podstawie Rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z 22 grudnia 2000 r. (Konwencja Brukselska) w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych jest uznawany w innym Państwie Członkowskim zgodnie z art. 33 Rozporządzenia, o ile nie występują powody odmowy uznania wymienione w art. 34 i 35. Wyłączna kompetencja w tym zakresie należy do przewodniczącego składu sędziowskiego sądu cywilnego (art. 39 w związku z załącznikiem II Konwencji Brukselskiej/Konwencji z Lugano). Właściwość miejscową sądu ocenia się według miejsca zamieszkania dłużnika. Orzeczenie musi zostać zaopatrzone w klauzulę wykonalności (art. 4 ust. 1 i art. 9 ust. 1 ustawy o uznawaniu i wykonywaniu [AVAG]).

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

Wyrok sądu w państwie-stronie Konwencji Brukselskiej/Konwencji w Lugano uznawany jest w innym państwie-stronie bez konieczności przeprowadzania nowego postępowania, o ile nie zachodzą przesłanki wymienione w art. 27 i 28 Konwencji, skutkujące odmową uznania takiego wyroku.

Również tutaj wyłączna kompetencja należy do przewodniczącego składu sędziowskiego sądu cywilnego (art. 32 ust. 1 Konwencji Brukselskiej/Konwencji w Lugano). Właściwość miejscową sądu ocenia się podobnie według miejsca zamieszkania dłużnika.

Aby wszcząć egzekucję na podstawie wyroku sądu zagranicznego, ugody sądowej lub dokumentu, który nie podlega umowie dwustronnej lub wielostronnej ani rozporządzeniu unijnemu, zgodnie z art. 722-723 ZPO musi zostać wydane orzeczenie w przedmiocie stwierdzenia jego wykonalności lub w wypadkach szczególnych postanowienie. Orzeczenie to jest natychmiast wykonalne, nie wymaga nadania klauzuli wykonalności (art. 724) i jako takie nadaje się do egzekucji w Niemczech.

Art. 722 ZPO nie obejmuje zabezpieczenia majątku, postanowień tymczasowych i nakazów tymczasowych wydanych przez sąd zagraniczny.

Zgodnie jednak z art. 38 i nast. Konwencji Brukselskiej/Konwencji z Lugano takie postanowienia mogą zostać uznane za wykonalne, jeśli są one orzeczeniami w rozumieniu art. 32 Konwencji. Europejski Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że postanowienia te są wyrokami w rozumieniu art. 25 Konwencji Brukselskiej, jeśli dłużnik został wezwany na posiedzenie i miał możliwość wypowiedzenia się.

► Uwagi dotyczące klauzuli w zakresie zastosowania umów dwustronnych i wielostronnych (umowy uznania i wykonania).

Zgodnie z art. 9 AVAG w klauzuli wykonalności należy wymienić zobowiązania dłużnika w języku niemieckim i umieścić stwierdzenie, że egzekucja nie może wykraczać poza środki niezbędne do zabezpieczenia roszczenia do momentu upływu terminu na wniesienie apelacji od doręczonego wyroku umożliwiającego egzekucję lub momentu wydania wyroku w apelacji. Klauzula nie zawiera stwierdzenia dotyczącego natychmiastowej wykonalności.

Następnie wierzyciel musi przedstawić nakaz lub zaświadczenie wydane przez sekretarza sądu stwierdzające, że egzekucja może być prowadzona bez ograniczeń (art. 23 AVAG). Nie ma zatem konieczności nadawania dodatkowej klauzuli wykonalności określonej w art. 724 i nast. ZPO.

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

► Uwagi dotyczące doręczenia klauzuli w zakresie zastosowania umów dwustronnych i wielostronnych (umowy uznania i wykonania).

W przypadku gdy dozwolona jest egzekucja i nadano klauzulę wykonalności, zgodnie z art. 10 ust. AVAG dłużnikowi należy z urzędu doręczyć potwierdzony odpis tytułu egzekucyjnego zaopatrzonej w klauzulę wykonalności oraz potwierdzony odpis orzeczenia umożliwiającego egzekucję, w tym również, jeśli to konieczne, w tłumaczeniu, a także wszystkie dokumenty, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt. 3 AVAG. Dodatkowe doręczenie określone w art. 750 ZPO nie jest konieczne.

Nie istnieje obowiązek informowania dłużnika o wydanym orzeczeniu w przedmiocie stwierdzenia wykonalności przed wszczęciem egzekucji.

Stąd też wierzyciel może podjąć kroki celem zabezpieczenia swojego roszczenia określone w art. 39 Konwencji Brukselskiej/Konwencji z Lugano w momencie, w którym stanie się możliwa egzekucja na podstawie zagranicznego tytułu wykonawczego.

- Lipiec 2011 -

For further information, please contact eje@europe-eje.eu

Niniejszy projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską

Sole liability for this document rests with the author.

The Commission is not responsible for any use that may be made of the information contained therein.

